

Oikeus kehitykseen?

(Lähetetty Helsingin Sanomiin 30.5.2002)

Köyhä ei tiedettä tarvitse, ainakaan uutta kasvinjalostusta (mielipide 27.5.)? Kehitysmaat ovat toista mieltä eivätkä entisiä aikoja haikaile.

Intiassa oli vielä 1950-luvulla pysyvä ravintopula. Miljoonien odotettiin kuolevan nälkään. Lääkintä nojasi perinteeseen, ja elettiin vain 40-vuotiaaksi.

Viljelyn vihreä kumous auttoi Aasiaa jonkin aikaa. Nyt tarvitaan uusia ajatuksia.

Kiina pyrkii biotieteiden kärkeen. Beijingin genomikeskus nousi tyhjästä ja yllätti maailman julkaisemalla riisin perimän. Laitos auttaa EU-maita sian geenien lukemisessa.

Kestävät viljelykasvit tarvitsevat vähemmän torjunta-aineruiskutuksia, joten ympäristön tila ja viljelijän työterveys paranevat. Eniten hyödytään kehitysmaiden pienviljelmillä.

Tuholaiskestävän Bt-puuvillan viljely kolminkertaistui Kiinassa vuonna 2001. Sato ja laatu parani-
vat. Torjuntakerrat vähenivät kahdestakymmenestä seitsemään, ja myrkyllisten organofosfaattien ja
-kloorien käytöstä voitiin luopua (Phipps & Park 2002).

Malesia panostaa öljypalmun jalostukseen bio- ja geeniteknikalla. Kasvista saadaan laadukasta ruokaöljyä, jonka menekki kasvaa viidenneksen vuodessa. Kookosöljyä taas tarvitaan aina vain vähemmän, ja sitä tuottaville maille olisi kehitettävä kestäviä vientituotteita.

Myös muutosvastarintaa esiintyy. Luonnoistaan rikas Pohjois-Korea löysi nälän juche-aatteen, ”tee se itse”-ideologian avulla. Intian kylistä 1,5 promillea seuraa ”köyhien omavaraisuuden” oppeja.

Fyysikko Vandana Shivan johtamassa liikkeessä ei osteta lannoitteita, torjunta-aineita, jalostettuja kylvösiemeniä tai muita tuotantopanoksia, varsinkaan firmoilta. Satoisia hybridilajikkeita ei käytetä. Rikkakasveja paremminkin syödään kuin torjutaan, ja terveyttä hoidetaan vanhoilla opeilla.

Intialaisten enemmistöllä on toisenlainen ajatus kehityksestä. Ympäristöjärjestöjä arvostellaan reservaattiajattelusta ja kehittymättömyyden suojelusta.

Alkukantaisiin menetelmiin voidaan siirtyä vain käsien, selkien ja koulutuksen kustannuksella. Alempi tuottavuus syö työläisen tilipussia, kuten ”reiluilla” El Prieton luomubanaaneilla (MOT 27.5., HS 29.5.). Pienempi sato vaatii raivaamaan lisämaata luonnosta.

Kehitysyhteistyön palvelukeskus rahoittaa uskomuslääkinnän entistämistä kehitysmaissa.

Maan ystävät toi toimittajan Intiasta vastustamaan Bt-puuvillaa (HS 9.11.2001). Kasvi sai silti Intiassakin viljelyluvan.

Päätöstä siivitti kestävien lajikkeiden menestys kilpailijamaissa. Intiassa puuvillayökkönen tuhoaa sadot. Viljelyala on suurin mutta puuvillaa saadaan vähemmän kuin USA:ssa ja Kiinassa.

Vandana Shiva ei luovuta vaan ilmoittaa jo keräävänsä peltojen polttajia.

Aseena taistelussa voi olla tietämättömyys biologiasta. Fyysikko Shiva kirjoittaa muun muassa, että steriiliys tai itämättömyys leviää viljelmiltä kaikkialle ja tuhoaa ravinnon tuotannon.

Biologiassa lisääntymättömyys on kouluesimerkki ominaisuudesta, joka karsiutuu mahdollisimman tehokkaasti pois populaatioista. Lapsettomuus ei periydy jälkeläisille. Uskallamme edelleen nauttia siemenettömiksi jalostetuista banaaneista, meloneista ja rusinoista.

Meille on uskoteltu, että muuntogeeninen lajike voi tappaa sukupuuttoon koko kasvilajin. Tai että kasvien yhteyttäminen ja maapallon elämä ovat vaarassa kasvinjalostuksen takia. Näissä mediaväitteissä ei ole tietoa eikä järkeä.

Surullisinta on, että huuhaalla estetään köyhimpiä maita kehittymästä.

Malariaa levittämätön sääski on jalostettu (HS 25.5.). Sitä ei saada nopeasti käytäntöön. Väärän varovaisuuden maksavat miljoonat kehitysmaiden lapset elämällään.

Jussi Tammissola
kasvinjalostuksen dosentti